

Sněm před 600 lety zavrhl krále a stvrdil ideový program husitů - čtyři články pražské

Když Praha vládla zemi

Jan Bohata
redaktor MF DNES

STARÉ MĚSTO Husitská revoluce pokračovala třetím rokem a pražská města v roce 1421 slavila další triumfy. Roku 1420 kališníci porazili krále Zikmunda na Vítkově a u Vyšehradu, v dubnu 1421 pražané s mocným tribunem, kazatelem Janem Želivským v čele, obsadili královská města na východě středních Čech a převzali zde roli, která náležela českému králi. O tom, co se bude dále dít nejen v té části Čech, kde husité dominovali, se mělo jednat. Nahradí krále Zikmunda na trůně někdo z Polska či Litvy? Co přinesou čtyři články pražské katolíkům?

I to se řešilo na proslulém sněmu svolaném do Čáslavi na počátku června před 600 lety. Okolností jednoho z velkých momentů husitské epochy vysvětluje historik Martin Nodl z Centra mediévistických studií.

Výsledkem sněmu se stala volba zemské vlády, kde dvě pražská města získala čtyři zástupce. Šlo o mimořádné posílení role Prahy?

Volba zemské vlády byla řešením z nouze. Onen dvacetičlenný sbor byl spíše formálním orgánem než skutečnou vládou. Tomu odpovídalo i sněmovní pověření pouze na pár měsíců, do svatého Václava roku 1421. Praha tím, že měla v radě čtyři zástupce, dva ze Starého a dva z Nového Města pražského, dosáhla mezi městy výsadního postavení, podpořeného i tím, že veškerou úřední agendu zemské vlády zajišťovala staroměstská městská kancelář. Pozoruhodné rovněž bylo, že vždy jeden z pražanů byl městský radní a druhý zástupce takzvané velké obce. Praha v daný okamžik představovala rozhodující politickou moc v zemi a sněm toto postavení formalizoval. Význam Prahy rovněž vzrostl tím, že její zástupci byli nejagilnější v hledání nového českého krále na krakovském a vilenském dvoře.

Mezi husitskými duchovními hrál význačnou roli kazatel Jan Želivský. Změnil to čáslavský sněm?

Jan Želivský se čáslavského sněmu sám účastnil. V daný okamžik byl však spíše vnímán jako vojevůdce,

hlava pražského vojska, než kněz. Přesto, a možná proti své vůli byl společně s pražským univerzitním mistrem Janem Příbramem sněmem ustanoven nejvyšší autoritou ve věcech víry. Sněmovní řešení však bylo v tomto ohledu polovičaté. Zároveň pověřilo arcibiskupa Konráda z Vechty, který před několika měsíci přijal čtyři články pražské a - s nadsázkou řečeno - byl prvním arcibiskupem v dějinách, jenž přijal reformaci, svoláním diecézní synody. Ta měla zahrnovat jak kališníky, tak katolíky.

Naplnila se Želivského očekávání?

Pokud měl před sněmem Želivský obavy, že by mohlo dojít k upoždění Prahy, pak politická realita ukázala, že se Praha dostala na vrchol moci. Pro Želivského postavení v Praze ale bylo mnohem důležitější, že se mu po čáslavském sněmu podařilo prosadit sjednocení Starého a Nového Města pražského. Tento akt mu dal do rukou mnohem větší moc než dříve. Na druhé straně právě neomezená moc a stupňující se radikalizace názorů a postojů se mu staly osudnými.

Proč byla pro konání sněmu zvolena Čáslav, kdo inicioval jeho svolání?

Svolání čáslavského sněmu iniciovali politici ze Starého a Nového Města pražského. Svolavatelem sněmu samozřejmě měl být panovník, ale protože Praha Zikmunda jako českého krále neuznávala, chopila se jeho pravomocí a svolala někdy ve druhé polovině května 1420 sněm do Čáslavi. Čáslav se teprve nedávno, obdobně jako jiná středověká královská města, rozhodla poddat Praze, která vůči ní vykonávala stejné práva jako dříve král - dosazovat radu, vybírat berně a podobně. Rozhodující ale bylo, aby se sněm nekonal v Praze, nikoli to, aby se sněm konal v Čáslavi.

Jak rokování vnímali Čáslavští? Lze popsat, čím žilo město?

Sněmovníků z řad vyšší šlechty, zemanstva a zástupců měst nebylo na sněmu mnoho. Jistě, ubytovací kapacity města byly omezené a jednotliví členové sněmu museli bydlet v měšťanských domech. Na druhé straně jak v revolučních letech, tak následujících desetiletích 15. století bylo obvyklé, že se sněmy scházely v královských městech: Českém Brodě, Nymburku,

O čáslavském rokování Historik Martin Nodl působí v Centru mediévistických studií, které je společným pracovištěm Filosofického ústavu Akademie věd ČT a Univerzity Karlovy v Praze. Foto: Jan Zátorský, MAFRA

nejčastěji pak v Kutné Hoře, povětšinou z toho důvodu, aby Praha nebyla zvýhodněna. Když totiž sněm zasedal v Praze, tak se po roce 1434 scházel téměř výhradně na staroměstské radnici. O průběhu čáslavského sněmu bohužel z hlediska logistiky, zásobování, večerní zábavy a podobně nevíme nic. Totéž platí i pro všechny další sněmy. Pro kronikáře nebylo sněmování nijak zajímavé. V souvislosti s čáslavským sněmem slyšíme pouze o tom, že byl zahájen společným pokleknutím a modlitbou a že zasedal ve farní kostele sv. Petra a Pavla. Větší prostora ve městě jistě nebyla.

Můžete popsat postoj sněmu ke králi Zikmundovi a jeho pražské korunovaci z léta 1420?

Zástupci Prahy, kteří sněm svolali, Zikmundovu korunovaci odmítli. Z právního hlediska se hájili tím, že Zikmund nebyl sněmem právoplatně přijat, a tudíž de facto králem není a nikdy nebyl. Korunovace jako církevní akt pro ně nehrála žádnou roli. Tento výklad byl samo-

zřejmě účelový. Sněmovníci, kteří do Čáslavi přijížděli, předem věděli, že Zikmund bude jako král odmítnut, že se nebude jednat o podmínkách jeho možného budoucího přijetí a že se bude diskutovat o království. Pro sněmovní usnesení je důležité, že neprohlásilo Zikmunda za sesazeného, ale prostě mluvilo o tom, že nebyl a ani v budoucnu nikdy nebude jako král přijat. Tento postoj však zaujali pouze čeští stavové, kdežto stavové moravští se přikláníli k formálnímu vypovězení poslušnosti. To sice slibili, ale následně to neuciniili.

A z druhé strany, jaké zaujal král stanovisko ke sjezdu?

Zikmund se o svolání sjezdu dozvěděl v Trenčíně. Na sněm poslal své dva zástupce, kteří přinesli jeho list, jenž byl na sněmu následně přečten. Formálně se proti konání sněmu neohradil. Naopak se tvářil, že ho vítá, protože sněm může odstranit různé a nepokoje. Sám vystupoval jako ochránce země, který chce zabránit tomu, aby došla záhu-

by skrze cizozemce. Přitom tvrdil, že se o dobro země staral již dříve, za života svého bratra Václava, což muselo na starší sněmovníky působit jako výsměch. Vůči čtyřem článkům vystupoval Zikmund zdrženlivě. Výslovně je neodmítl a dal najevo, že vždy usiloval a nadále bude usilovat o veřejné slyšení ohledně těchto článků.

Bral toto prohlášení vážně, anebo šlo o taktický manévr?

V danou chvíli bylo jasné, že jde o zastírácí manévr. Důležitý byl konec Zikmundova listu, v němž římsko-německý král těm, kdo budou nadále vyvolávat nepokoje, vyhrožoval tvrdým postihem, přičemž na pomoc si prý vezme i přátele z okolních zemí. O křížové výpravě samozřejmě nemluvil, ale účastníkům sněmu, kteří měli se Zikmundem své vojenské zkušenosti, to bylo zřejmé. Podvolit vyhrožování se ale rozhodně nechtěli a sami poslali králi po poslech čtrnáct bodů výtek, z nich nejdůležitější bylo obvinění ze zcizení korunních zemí,

tedy Braniborska, o ukradení královské koruny, královských pokladů a zemských desek a samozřejmě upálení Jana Husa, Jeronýma Pražského, pražského měšťana Krásky a kaceřování a pronásledování všech věrných Čechů.

V jaké pozici se v době sněmování nacházela katolická šlechta, katolíci? Změnil sněm jejich postavení?

Pro katolickou šlechtu byla situace komplikovaná. Na jedné straně si byli katolíci vědomi, že vojensky jak pražské, tak tábořské vojsko slaví úspěchy a že tedy pozice katolíků v zemi slabne. Totéž platilo i pro katolická města, jejichž politický význam na rozdíl od měst kališnických během revoluce nijak nevzrostl. Na druhé straně katolická šlechta mohla v čáslavském sněmu vidět cestu k nalezení modu vivendi v zemi. O snadné budoucnosti si však nikdo iluze nedělal a všeobecně přijetí čtyř článků pražských, katolickou církví odsouzených, naději na smír zhatilo.

Nabídka z Prahy Táborý

INZERCE

jipka
moje jazykovka

Jazykový příměstský tábor pro děti i teenagery

Angličtina, němčina, francouzština, španělština
Výuka v cizím jazyce s výlety po Praze
- Pro děti od 8 do 12 let.
- Pro teenagery od 13 do 17 let.

Od 2 890 Kč

Jazykový pobytový tábor

Angličtina
Zážitková výuka angličtiny s klasickými táborovými aktivitami.

6 790 Kč www.jipka.cz

Na tábor děti letos pojedou s testem

PRAHA „V tuto chvíli jsou všechny turnusy plné. Rádi vás zapíšeme jako náhradníka a ozveme se, pokud někdo přihlášku zruší.“ Takovouto informací si mohou přečíst zájemci o letní tábory na webu jednoho z nich.

Podmínky, za jakých se budou moci letní tábory konat, vydalo ministerstvo zdravotnictví teprve ve čtvrtek minulý týden. Pořadatelům táborů tak nezbylo nic jiného, než je začít připravovat a vypisovat termíny ještě před vydáním pokynů.

Podle Ondřeje Šejtky, ředitele kanceláře České rady dětí a mládeže, jsou podmínky méně přísné, než byly vloni, a tedy vstřícnější pro organizátory. Není stanoven limit pro maximální počet účastníků, zkrátka se také doba mezi jednotlivými turnusy - z osmi na čtyři hodiny. To uvítají zejména organizátoři větších táborů, pro které bude výměna turnusů jednodušší. „Rovněž máme potvrzeno, že v are-

V areálu bez roušek Kromě nutnosti prokázat se negativním testem budou podmínky táborů přísnější než vloni. Ilustrační foto: MAFRA

álu tábora a bezprostřední blízkosti nebude nutnost roušek,“ řekl Ondřej Šejtka. Vítá také to, že děti na malých táborech do 50 osob se mohou zapojit do přípravy stravy, vloni to šlo jen u jídla před teplou

úpravou. Také mohou mýt nádoby. Jediným zpřísněním je nutnost testů. „Ministerstvo zdravotnictví upozorňuje, že vzhledem k současné epidemické situaci bude účast na letním dětském táboře podmíněna

doložením negativního výsledku preventivního testu na onemocnění covid-19,“ píše se v pokynech ministerstva. O jaké testy půjde, však není v tuto chvíli jasné. „Nutnost testů už ministerstvo avizovalo od našich jednání v dubnu, toto je v těch podmínkách jediný otazník, který ještě zbývá,“ podotkl Ondřej Šejtka s tím, že je to věc, kterou budou chtít rychle rodiče vědět, aby si včas zajistili termín v testovacích místech. Podmínky ministerstva celkově hodnotí jako blížící se klasické hygienické vyhláše, která platila před epidemií.

Co se týká příměstských táborů, nejsou podle ministerstva zdravotnictví legislativou orgánu ochrany veřejného zdraví upraveny, nejedná se o akce pobytové, ale o akce s denní docházkou. Ty se musí řídit aktuálně platným usnesením vlády a mimořádným opatřením ministerstva zdravotnictví.

— Eva Jarošová